

Fra selvorgani- sert til institusjon og tilbake igjen

I høst arrangerte Tag Team Studio et symposium om og med det kunstnerstyrte feltet. Vi benyttet anledningen til å prate med primus motor Morten Kvamme om ansvarfølelse for feltet – både lokalt og på makronivå, fra studietiden via Bergen Kunsthall til dagens Tag Team.

AV RASMUS HUNGNES OG ELLEN RINGSTAD

«Det viktigste er jo å snakke om kunst,» skriver vi på epost til kunstner og kurator Morten Kvamme. «Hva vil du si om kunsten din?»

«Jeg har i lang tid hvert opptatt *glitch*, eller feil og ufullkommenhet, som jeg har undersøkt gjennom ulike prosesser og materialer. For tiden arbeider jeg med skisser til en serie veggskulpturer som jeg håper å få laget i løpet av høsten,» lyder Morten Kvammes svar.

Variasjonen han viser til har blant annet inkludert kinetiske kondom-skulpturer, en eksperimentell badstue, outsourcete malerier av museumsdirektører i Star Trek-uniform, blinkende lysrør-installasjoner og sirlige, abstrakt organiske tegninger. Med denne informasjonen i bakhodet, lar vi mannens kunst tale for seg selv. Nå, når det viktigste er dekket, skal vi over til det å drive galleri. Et kunstnerdrevet galleri.

KUNSTNERSTYRT KAFFISLABBERAS Morten Kvamme gliser med blanke tenner gjennom sin sølvgrå ansiktsmanke en grå høstdag. Et par år tilbake relokaliserte han til Chicago, i anledning at hans samboer Solveig Øvstebø, tidligere direktør for Bergen Kunsthall, inntok posisjonen som leder for det prestisjetunge The

- **MORTEN KVAMME** (f. 1979) er kunstner og kunstnerisk leder for Tag Team Studio.
- Kvamme har de siste årene bodd i Chicago.
- Tag Team Studio er et kunstnerdrevet visningsrom i Bergen, startet i 2010.
- 31. oktober og 1. november ledet han et symposium for det kunstnerstyrte feltet på Tag Team Studio.

Renaissance Society. Fra syv tidssoner unna opererer han selv som kunstnerisk leder for det kunstnerstyrte galleriet Tag Team Studio i Bergen, hvor vi befinner oss nå. Han har returnert midlertidig til sin vestlandske fødeby for å lede et kjærkomment seminar, i håp om å legge til rette for bedre kommunikasjon mellom aktørene i det kunstnerstyrte feltet.

Ingenting kan lyse opp en regntung Bergenshøst som et symposium om og med det kunstnerstyrte feltet. I løpet av to informasjonstette, kaffeindrevne dager ga Abigail Satinsky fra Three Walls i Chicago oss et innblikk i suppekjøkkenfinansierte stipendordninger og andre sosialt orienterte kunstnerstyrte initiativer i Chicagoland, og vi ble presentert for Praxes, inntil nylig lokalisert i Berlin, nå midlertidig Bergensbasert som et av kuratorteamene for Bergen Assembly

2016. Praxes er ikke kunstnerstyrt, men kunstnersentret i det at de fokuserer intenst på ett og samme kunstnerskap gjennom en serie på fire suksessive utstillinger, og ga slik et alternativt tilsnitt til den ellers så kunstnerstyrte forsamlingen. Cameron MacLeod presenterte Flaggfabrikken i tillegg til den elektroniske kuratorplattformen Curatron – begge representert andre steder i bladet du glaner på i dette øyeblikk.

Randi Grov Berger gikk gjennom Entrées seks år lange historie. Hun har fasilitert kunstprosjekter i to faste lokaler, på en lang rekke flaggstenger, i New York og en håndfull kunstmesser. RAKE Visningsrom, basert i Trondheim, ga oss innblikk i deres flyttbare visningsroms bevegelser gjennom byrommet, i tillegg til prosjekter i rivningsklare bygg og en serie residencies i en varebil – som inkluderer et meget eksklusivt bibliotek.

Tidens Krav, det eksperimentelle visningsrommet hvis tid er forbi, fremstod, på tross av å ha begått et planlagt selvmord (det temporale aspektet ligger åpent for dagen i prosjektets navn), som ekstremt vitalt. Vi ble guidet gjennom en intenst kreativ og viljesterk epoke, fra kunstner-kuratoriske telefonsvarer-tiltak med anti-nepotistiske innringer-ringvirkninger, til

Fra utstillingen *Light crossing light*, 2013. Foto: Bent René Synnevåg.

Utstilling av Marthe Elise Stramrud på Tag Team Studio, 2014.

Texas hold'em-turneringer med en kunstsamling på ti verk i potten (Morten Viskum tapte en intens sishånd mot Nils Wogsted). 1857 fortalte om midlertidige trapper og stor takhøyde for internasjonale kunstnere, etter å ha vist en forfriskende kunstvideo-innledning regissert av Moses Hasiery – hans sci-fi-animasjonskortfilm *The Vagrant* handler om et FN-initiert skulpturprosjekt i det ytre rom. Og så var det jo også Morten Kvamme og Tag Team Studio.

MIDDAGSTID Senere, en av dagene: «Skal jeg skru på i tilfelle vi sier noe vettugt?» bryter jeg inn – etter allerede å ha skrudd på opptaksutstyret – midt i en samtale om subtile og mindre subtile forskjeller mellom USA og Norge. Samtalepartnerne: kunstner Ellen Ringstad, hennes partner-in-crime, nemlig dette bladets redaktør, og Morten Kvamme, vår forhenværende akademivileder. Vi sitter på spiseri og venter på middagsmaten, og Ellen forteller om da hun ble bannlyst fra Fort Worth av en tropp behjelmmede motorsykkelpoliti, simpelthen fordi hun nøt utsikten fra et hotellvindu – naken. «I know you're more liberal in Norway, but this is Texas,» som en av politioffiserene sa.

«Ja, veldig konservativt,» kommenterer Kvamme.

Fra streng kontroll til det frie feltet: Morten Kvamme avslører at han gikk inn i en kuratorisk og organiserende rolle allerede førsteåret på kunstakademiet, rundt årtusenskiftet. Sammen med Arne Rygg og Monica Disen startet han et prosjekt kalt Døgnfluen.

«Leiligheten til Monica ble brukt som midlertidig ramme – hun hadde blitt kastet ut, og den siste perioden skulle hun bruke den som visningssted,» forteller han.

«Vi inviterte kollegaer fra akademiet – studenter, men også lærere og mer etablerte kunstnere. Vi hadde en utstilling hver uke i seks uker. I retrospekt er det lett å se at dette foregikk inne i et slags vakuum der det ikke eksisterte noen ting.»

37 grader celsius, 2003, fra utstillingen *Artificial life Stavanger*.

Kvamme forteller at Temp var et annet kunstnerdrevet prosjekt som eksisterte på den tiden, og at vindusgalleriet By The Way var i ferd med å starte opp. Ellers var det et tomrom i feltet etter Otto Plonk og Bergen Museum for Samtidskunst – sistnevnte var drevet av Gardar Eide Einarsson og Matias Faldbakken, som under studietiden overtok restmidlene etter at Otto Plonk la ned. De holdt blant annet midlertidig til i en liten bod på Nøstet, som nå er revet.

«I dette faglige klimaet startet vi, og det var en suksess. Vi søkte ikke om skjenkeløyve, men vi solgte jo vin i baren på disse kveldene likevel, brukte inntekten til å drive galleriet. Vi fant noen flasker med hjemmelaget vin i kjelleren, smakte og fant ut at den var drikkbar, så vi solgte den i baren. Hver uke var det flere som flyttet ut, så vi overtok flere leiligheter. På den siste utstillingen hadde vi fire leiligheter over tre etasjer.»

«Spurte dere huseier om lov?» spør vi.

«Jeg tror ikke vi spurte om lov, men hele pro-

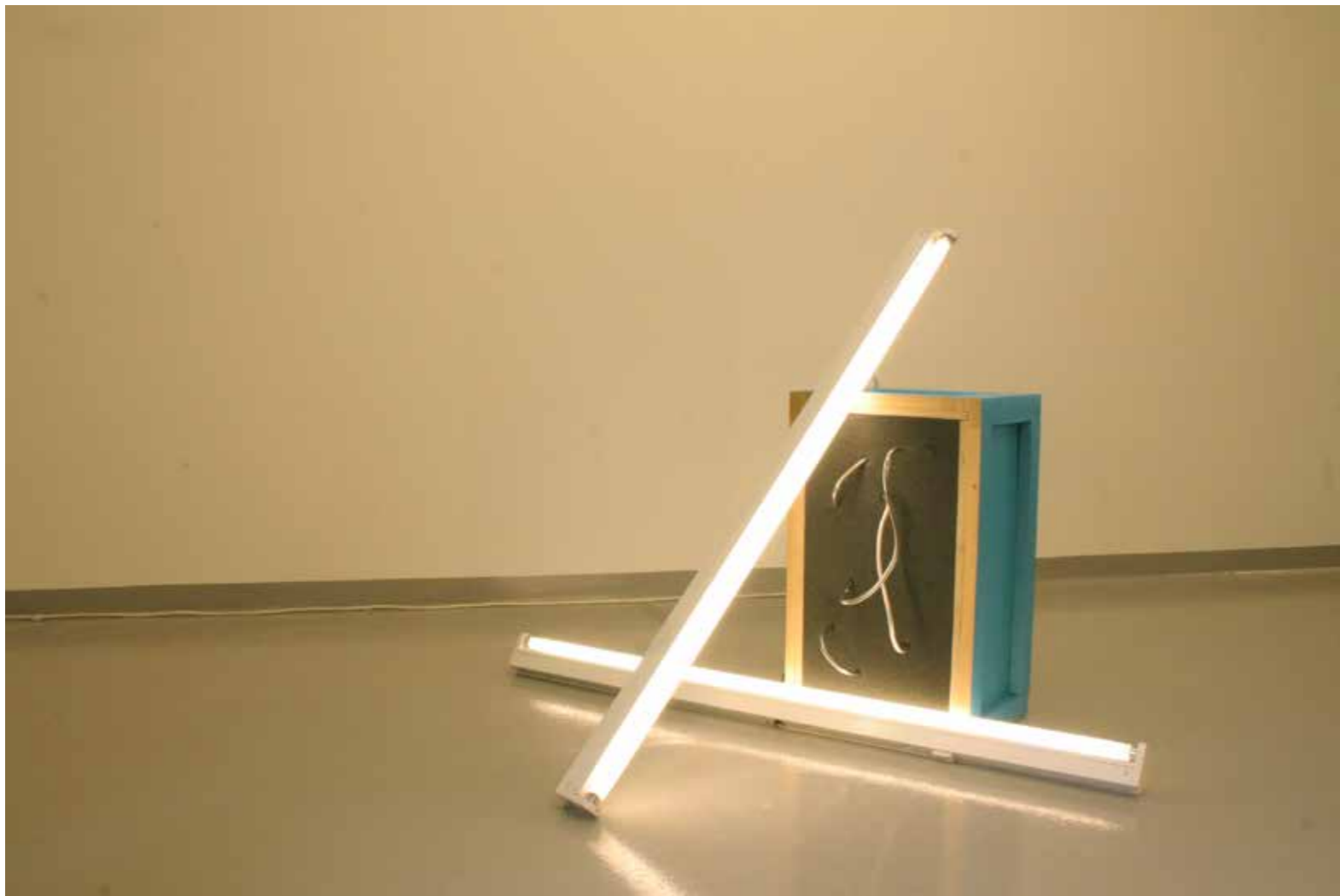
sjektet fikk 5000 kr i støtte fra Bergen kommune. Det var en *weird* tid, der det ikke skjedde den typen ting. Åshild Grana – på den tiden intendant for Bergen Kunstforening – kom på åpningen. Det var ingen kontakt mellom sjiktene i feltet, så at en leder fra institusjonen kom, var stort for oss studenter.»

Å POSERE SOM INSTITUSJON Nettopp det institusjonelle aspektet er et av de unike aspektene ved Morten Kvammes karriere: Allerede i studietiden begynte han å jobbe som montør ved Bergen Kunsthall. Han steg fort i gradene, kuraterte snart grafittiprojektet *Den Femte Veggen* (2003–2004) sammen med Jørgen Larsson på hallens bakside, og deretter dataspillkunstutstillingen *Gamedump* (2005) på innsiden av selve institusjonen. Fra 2003 til 2010 besatt han posisjonen som kurator for Landmark, kunsthalls visningsrom for sjangeroverskridende kunst samt kafé, bar, og klubb og en sentral tumleplass for den mer og/eller mindre

Den Femte Veggen, 2003, Bergen Kunsthall

«Av og til ser man et kjempepotensiale i en idé – utfordringen er hvordan man kan lokke frem det potensialet på en fin måte, uten å være for styrende. Det handler om balanse.»

Uten tittel, 2011.

Fra utstillingen *Remis*, 2004. Foto: Bent René Synnevåg.

etablerte delen av kunstscenen, for han ble hyret inn som lærer ved KHiB Avd. kunstakademiet. Kort tid etter befant han seg i posisjonen som koordinator for masterstudiet i kunst på samme høyskole. Men hva er det som får en kunstner-kurator til å klatre fra solide posisjoner i det institusjonelle etablissementet «ned» til det uavhengige feltet?

«Tag Team poserer som en institusjon. Dette har flere grunner, men et viktig aspekt er at kunstnerstyrte modeller har en helt spesifikk institusjonell rolle i kunstfeltet som jeg ønsker å utvikle og å ta vare på,» forklarer Kvamme, og fortsetter:

«Hvorfor lager vi dette seminaret? Fordi vi er interessert i å utforske denne institusjonelle modellen og hvilke rammer vi kan tilby kunstnere. Hvordan posisjonerer vi oss i forhold til mer etablerte institusjoner og kommersielle gallerier, og hvilke roller er faglig relevante og konstruktive for oss å innta i disse mellomrommene? Vi ser det som vårt ansvar å diskutere disse spørsmålene, og undersøke hvordan vi hele tiden kan bidra til å forbedre rammene for produksjon og visning for kunstnere.»

Morten Kvamme er en kunstner-kurator som er sitt ansvar bevisst, og noe av poenget med å starte et brobyggingsprosjekt som denne helgens symposium, er å også skape et forum der aktører i det kunstnerstyrte feltet kan dele erfaringer for slik å bli bedre rustet for en potensielt stram fremtidig kulturøkonomi.

«Jeg mener at den kunstnerstyrte scenen har en viktig funksjon for kunstnere og for kunstfeltet generelt. Vi er også klar over at det er få som consumerer det vi produserer. Spørsmålet for oss blir å finne en måte å ha en dialog med publikum, uten å kompromittere det vi ser som et faglig ansvar.»

Han peker mot det politiske klimaet.

«Den sosialdemokratiske rammen vi opererer i er veldig annerledes fra hvordan ting foregår for eksempel i USA. Gå inn på et hvilket som helst museum der, og du vil se hvor strømlinjeformet alt er, hvor ekstremt bevisste de er på publikum. Dette er private museer som er avhengige av besøkende, billettsalg og donasjoner, der musene er bygget opp som hyperkommersielle bedrifter, med gigantiske apparat som skal pumpe penger inn i maskineriet. I et skiftende kulturpolitisk klima kommer nok behovet for å se på ulike finansieringsmodeller her hjemme også, men at statlige midler flatt skal erstattes med privat finansiering er feil vei å gå.»

PRESS OG PRESSE Vi diskuterer pr-arbeidets paradoks i det marginale kulturfeltet.

«Vi er ikke så opptatt av å få presse på våre prosjekter. Det lille jeg kan få til med pressen versus arbeidet som skal til, er ute av proporsjoner: Jeg kan kanskje få en notis i BA, men Bergens Tidende er nesten umulig. Den energien det krever, vil jeg heller legge inn et annet sted i arbeidet med utstillingene og kunstnerne. Facebook og mailinglisten vår er tilgangen til publikummet vårt. På grunn av økt konkurranse, er det ikke hver utstilling

«I retrospekt er det lett å se at dette foregikk i et slags vakuum der det ikke eksisterte noenting.»

som vil bli anmeldt i fagpressen. Men av og til dropper det inn.»

Kelneren flakser forbi for å droppe inn en lekker pastarett. Kvamme takker og fortsetter:

«Vi får av og til en kritikk i Billedkunst og på Kunstkritikk, en sjelden gang en notis her og der, og det får jeg helt gratis, uten å gjøre noen ting for det. Vi i det kunstnerstyrte feltet har et dilemma i forhold til dagspressen: Skal vi gulpe opp og lage saker for at media skal spise dem, og hevde at kunsten handler om noe annet enn den egentlig handler om, eller skal vi bare gjøre vår egen greie og håpe at vi treffer et interessert publikum?»

Vi postulerer at det er snakk om en negativ feedbackloop der folk blir interessert i det de leser om, men siden mainstream-pressen ikke skriver om kunst, blir ikke leserne interessert i kunst, og derfor er det ikke interessant for avisene å skrive om kunst. På toppen av det hele blir det uinteressant for et overarbeidet visningsrom å bruke energi på å forsøke å generere en oppmerksomhet fra pressen som neppe oppstår.

«Det handler om redaksjonell politikk. Kulturredaktøren i BT er ikke interessert i billedkunst – iallfall ikke den typen vi snakker om,» svarer Kvamme.

INGEN UTLEPSDATO I motsetning til tradisjonen i det kunstnerstyrte feltet, ser Kvamme mer enn gjerne at Tag Team blir et langvarig prosjekt.

«Vi forsøker å lage noen rammer som gjør at vi har mulighet for å bevare en langsiktig aktivitet. At vi ikke blir for avhengig av stedet vi er på, er et eksempel – det er nesten slik at vi burde flytte hvert tredje-fjerde år.»

«Slik at det ikke ramler sammen hvis stedet faller bort, slik det forrige lokalet bokstavelig talt ramlet sammen?» spør vi.

«Ja,» svarer Kvamme, «holde det dynamisk, slik at noen andre kan overta hvis jeg slutter, for eksempel. Det er det som har skjedd med Arne Bakke nå – han har sluttet i Tag Team for å bli rektor på Kunsthøgskolen i Bergen, og Cecilie Almborg Størkson har kommet inn. Arne kan jo komme tilbake i fremtiden – som styremedlem eller noe annet – og dermed kan vi bevare den kunnskapen og kompetansen som vi bygger opp hele tiden.»

LOKALT ENGASJEMENT FRA FAR, FAR AWAY Vi stiller Morten Kvamme et oppfølgingsspørsmål: «Hva blir igjen av Tag Team hvis du også forsvinner? Hva er det som definerer Tag Team hvis det ikke er personene som er involverte?»

«Dette er et interessant spørsmål – slik jeg ser det er et visningssted eller en institusjon alltid definert av det kunstneriske innholdet: kunstnerne og de arbeidene de presenterer. Jeg tenker at Tag Team handler mye om det lokale engasjementet – kortreist kunst. Hvordan vi velger kunstnere som har et veldig konkret forhold til Bergen, og hvordan vi arbeider med dem i tillegg til utstillingsvirksomheten. For eksempel tilbyr vi gratis dokumentasjonslokale for kunstnere før de store søknadsfristene. Vi har også en *open call* med produksjonsstipend. Kurateringen av dette setter vi bort, lar noen andre ha et blikk på vår scene. Her åpner vi opp for kunstnere fra hele Norge, Europa, *anywhere*, egentlig.»

«Dette lyder paradoksalt – du har forlatt Bergen, men er fortsatt engasjert i å drive Tag Team som et lokalt prosjekt,» hevder Rasmus. «Hvordan fungerer det i praksis?» spør Ellen. «I forhold til den kontakten som oppstår i gangene eller når man jobber et fysisk sted?»

«Lokalt engasjement handler om å ha fokus på et spesielt sted, og om å prøve å bidra til lokal vekst. Kunnskap, erfaring og innspill kan komme utenfra. Akkurat nå er jeg heldig som får anledning til å lære mye om scenen i Chicago, som er svært kjent for sine kunstnerstyrte alternativer. Jeg jobber tett med kunstnere gjennom samtaler over Skype og mail. Den direkte kontakten blir intensivert når jeg er hjemme, selvfølgelig. Ellers har Cecilie den daglige oppfølgingen med øyne og ører på bakken.»

«Men hva er motivasjonen for deg, hva er det som gjør at du har lyst til å bruke all denne energien på å løfte frem andres prosjekter?»

«Det er et engasjement som gir mening, jeg ser kanskje at noen trenger starthjelp, identifiserer et potensiale som jeg har lyst til å se vokse frem. Landmark fungerte også litt slik. Jeg syns det er gøy å få ting til å rulle, og når jeg ikke har noe særlig mer å tilføre kan det leve sitt eget liv. Jeg husker det fra min tid som lærer også – av og til ser man et kjempepotensiale i en students idé – utfordringen er hvordan man kan lokke frem det potensialet på en fin måte, uten å være forstyrrende og forstyrrende. Det handler om balanse.»

«Hva driver du med i Chicago?» spør vi, undrende.

«Jeg driver Tag Team, jobber med egen kunst og så er jeg pappa til to små jenter – det er jo krevende. Det er vanskelig å være fullt så aktiv, og få med seg det som er av åpninger og den slags. Men vi prøver så godt vi kan.»

«Falt maten i smak?» avbryter servitøren.

«Ja takk, veldig bra, tusen takk, jeg er forsynt,» sier Morten, alltid hyggelig og positiv, før vi forsøker å nærme oss en definisjon av det kunstnerstyrte. Vi kan iallfall enes om dette, som formulert av Kvamme: «Det ligger en annen type nærhet til samtidskunsten i det kunstnerstyrte feltet enn det institusjonelle.»